

Handläggare
Shahira Megahid
Telefon: 08-50825361

Till
Socialnämnden
2023-10-24

Remiss av Stockholms stads trygghetsprogram 2024-2027 , KS 2023/739

Svar på remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 2023/739

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har till socialnämnden remitterat en remiss (2023/310) av Stockholms stads trygghetsprogram 2024-2027.

Kommunstyrelsen har tagit fram ett förslag till nytt trygghetsprogram 2024-2027 då nuvarande trygghetsprogram löper ut år 2023. Det övergripande målet för stadens samlade brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete är att Stockholm ska vara en trygg och säker stad genom ett särskilt fokus på förebyggande insatser. Arbetet med att skapa en trygg stad är ett ansvar som sträcker sig över samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Trygghetsprogrammet är ett styrdokument som anger inriktning för stadens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete samt tydliggör ansvarsfördelning för stadens nämnder och bolagsstyrelser utifrån gällande lagar och ansvarsområden.

Förvaltningen välkomnar trygghetsprogrammet 2024-2027 och ser mycket positivt på att ansvaret för att skapa en trygg och säker stad är ett delat ansvar över samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Det delade ansvaret innebär att olika aktörer samordnar och tillför specifika resurser, kompetenser och kunskaper i syfte att genomföra det förändringsarbete som bedöms nödvändigt, vilket förvaltningen välkomnar. Vidare tillstyrker förvaltningen att det övergripande målet att skapa en trygg och säker stad genom ett tydligt fokus på förebyggande insatser.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till socialnämnden remitterat en remiss (2023/310) av Stockholms stads trygghetsprogram 2024-2027. Övriga remissinstanser är Stockholms stads samtliga nämnder och bolagsstyrelser

Ärendets beredning

Tjänsteutlåtande har utarbetats inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet 18 oktober Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet 19 oktober.

Ärendet

Kommunstyrelsen har tagit fram ett förslag till nytt trygghetsprogram 2024-2027 eftersom programtiden för Stockholms stads trygghetsprogram löper ut 2023. Att Stockholm är och upplevs som en trygg och säker stad är ett ansvar som sträcker sig över samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Det övergripande målet för stadens samlade brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete är att tryggheten ska öka genom förebyggande insatser. Trygghetsprogrammet är ett styrdokument som anger inriktning för stadens brottsförebyggande och trygghetskapande arbete samt tydliggör ansvarsfördelning för stadens nämnder och bolagsstyrelser utifrån gällande lagar och ansvarsområden. Trygghetsprogrammet 2024-2027 har uppdaterats med ny lagstiftning och nya exempel på stadens arbete inom fyra fokusområden; *Förebyggande arbete, riktade sociala insatser, stadens offentliga miljö* och *stadsutveckling*. Under fokusområdet *förebyggande arbete* har arbetet mot välfärdsbrott och otillåten påverkan inkluderats.

Från och med 1 juli 2023 regleras kommuners ansvar för det brottsförebyggande arbetet genom lag (2023:196) *om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete*. Lagen syftar till att säkerställa att kommunernas brottsförebyggande arbete är prioriterat, effektivt och kunskapsbaserat. Strukturen för stadens brottsförebyggande och trygghetskapande arbete utgår från kraven i lagen om *kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete*, som bland annat att arbetet ska bedrivas genom lokala lägesbilder över brottsligheten, orsaksanalyser, åtgärdsplaner och uppföljning.

I trygghetsprogrammet 2024-2027 framgår att samverkan i brottsförebyggande och trygghetskapande arbete innebär att aktörer samordnar och tillför sina specifika resurser, kompetenser och kunskaper för att minska risken för brott. Syftet med samverkan är att aktörer tillsammans skapar ett resultat som är mer än vad en part på egen hand kan åstadkomma. Vidare framgår att nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att ändamålsenlig planering och

uppföljning genomförs tillsammans med samverkansaktörer. Detta sker till exempel inom ramen för den övergripande samverkansöverenskommelsen med Polisregion Stockholm där arbetet struktureras centralt och lokalt utifrån lägesbilder, orsaksanalyser, åtgärder och uppföljning. Det övergripande målet med samverkansöverenskommelsen är att stockholmarnas trygghet ska öka och att den faktiska brottsligheten ska minska.

Jämställdhetsanalys

Olika grupper av människor begår och utsätts för olika typer av brott. Kön är vid sidan av ålder den faktor som har starkast koppling till våld och kriminalitet^{1, 2}. Det är betydligt fler pojkar/män än flickor/kvinnor som misstänks för brott, men de som drabbas av brott är både män och kvinnor.

Av regeringens betänkande *Kommuner mot brott* (SOU 2021:49) framgår att otryggheten har ökat i stora delar av det svenska samhället och att kvinnor i samtliga åldersgrupper upplever otrygghet i betydligt större utsträckning än män. Framförallt gäller det kvinnors otrygghet i förhållande till männens och särskilt kvinnor som bor i utsatta områden. Mot bakgrund av det kan insatser som syftar till att öka den upplevda tryggheten antas ha något större påverkan på kvinnors upplevelser av otrygghet jämfört med mäns upplevelser av otrygghet. Ökad trygghet och minskad brottslighet kan på sikt ge förutsättningar till att det jämställdhetspolitiska målet att mäns våld mot kvinnor kan uppnås.

Insatser för att motverka att barn och unga ska dras in i kriminalitet kan antas ha större direkt påverkan på pojkar och unga män då gärningspersonen i 86 – 98 procent av brottstyperna misshandel, hot, rån och sexualbrott är en man. Dock måste både flickor och pojkar och kvinnor och män förhålla sig till normer för män, maskulinitet och våld, varför det är viktigt att använda sig av våldspreventiva metoder med ett jämställdhetsperspektiv.

Förvaltningens synpunkter och förslag

I Stockholms stad är trygghetsfrågan en prioriterad fråga. I Stockholms stads budget 2023 står det att läsa;

”Stadens arbete med trygghet och säkerhet är högt prioriterat. Tryggheten i staden måste öka. Tidiga och kunskapsbaserade insatser ska prioriteras för att varje individ ska få de bästa förutsättningarna genom livet. Kommunstyrelsen leder och koordinerar stadens trygghets- och brottsförebyggande arbete

¹ Lilly, J. Robert; Cullen, Francis T.; Ball, Richard A. (2011) *Criminological theory: context and consequences*.

² Sarnecki, Jerzy (2009) *Introduktion till kriminologi*.

genom att öka kunskap och bidra till utveckling inom stadens verksamheter med väl underbyggda arbetssätt och åtgärder.

Att Stockholm är och upplevs som en trygg och säker stad är ett ansvar som sträcker sig över samtliga nämnder och bolagsstyrelser.

Arbetet för att stärka kommunkoncernens trygghetskapande kapacitet är en prioriterad uppgift som ska syfta till ökad trygghet och säkerhet genom förebyggande systematiskt säkerhetsarbete, riktade insatser och trygghetskapande åtgärder i den fysiska miljön, samt ett omfattande preventivt socialt arbete”.³

Förvaltningen stödjer att stadens brottsförebyggande och trygghetskapande arbete utgår från stadens övergripande mål om trygg och säker stad och kommunfullmäktiges mål 3.6 *Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser*. Genom att samla styrningen av dessa frågor i ett stadsövergripande styrdokument skapas förutsättningar att nå framgång i arbetet.

Förvaltningen välkomnar trygghetsprogrammet 2024-2027 och ser mycket positivt på att ansvaret för att skapa en trygg och säker stad är ett delat ansvar över samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Utifrån stadens utmaningar inom det brottsförebyggande och trygghetskapande området är ett delat ansvar särskilt viktigt. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska utifrån sina respektive ansvarsområden utforma, vidta och följa upp åtgärder för att minska antalet brott och öka tryggheten. Det delade ansvaret förutsätter strukturerad intern samverkan mellan och inom nämnder och bolagsstyrelser – vilket är högst avgörande för ett effektivt brottsförebyggande arbete.

Förvaltningen är positiv till att trygghetsprogrammets föreslagna struktur för stadens brottsförebyggande och trygghetskapande arbete utgår från kraven som ställs i lag (2023:196) *om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete*. Enligt lagen ska exempelvis en lokal lägesbild över brottsligheten, orsaksanalyser, åtgärdsplaner, uppföljning och frågor kopplat till samordning finnas på plats. Förvaltningen instämmer i vikten av att trygghetsprogrammet framhåller att det brottsförebyggande arbetet ska grundas på kunskapsbaserade underlag och att de åtgärder som vidtas ska följas upp och utvärderas för att säkerhetsställa att arbetet är effektivt. Förvaltningen gör bedömningen att genom föreslagna strukturer och arbetssätt i trygghetsprogrammet uppfylls lagkraven.

Brottslighet och dess bakomliggande orsaker är komplicerade fenomen. En person som begår brott har också ofta andra problem såsom missbruksproblematik, psykisk ohälsa, bristfällig skolgång,

umgänge med personer med normbrytande beteende och arbetslöshet. Arbetet med att minska brottslighet och öka tryggheten förutsätter ett långsiktigt arbete med brett angreppssätt som inbegriper flera områden. Forskningen visar att goda uppväxtvillkor, god hälsa och att klara skolan med godkända betyg bidrar till att minska risken för att en person ska börja begå brott.

Föräldrars hälsa och förmågor har också stor betydelse för barns utveckling. Förvaltningen menar att det sannolikt behövs riktade åtgärder på flera nivåer för att sätt stopp och vända utvecklingen, allt från att erbjuda personer som vill lämna en kriminell livsstil fungerande metoder till förebyggande insatser som motverkar nyrekrytering och hindrar barn och unga att börja begå brott. Kriminalitet och våld drabbar inte endast enskilda personer och deras anhöriga, utan det skapar även en otrygghet i hela bostadsområden och samhället i stort.

Förvaltningen menar att det hade varit önskvärt om Trygghetsprogrammet hade betonat fältarbetet ytterligare. Fältarbetets flexibilitet och gränsöverskridande karaktär kan bidra till att nå och identifiera barn och unga i behov av stöd och hjälp där andra vuxna runt individen inte har samma förutsättningar att tidigt identifiera, nå fram eller tillgodose sådana behov. Arbetet på olika arenor, på olika nivåer och i samverkan med andra bidrar till att fältarbetare har en unik inblick i, och kunskap om, barn och ungas situation och deras miljöer, liksom om trender och utveckling på området. Den här kunskapen kan bidra till mervärden för andra verksamheter och yrkesverksamma runt om målgruppen. Fältarbetare kan exempelvis bidra med sin kunskap i framtagande av lokala lägesbilder, eller verka för att målgruppen kommer till tals, i samhällsplanering och i underlag till strategier och handlingsplaner.⁴

Stockholms stad ska verka för att de resurser som avsätts för preventionsarbete ska användas på bästa och mest effektiva sätt. Stadens fältassistenter ska arbeta i enlighet med preventionsforskning, beprövad erfarenhet samt den samlade kunskap som finns och utvecklas om socialt fältarbete. Sedan 2018 har därför, i samverkan med ledande forskare inom området, ett fokuserat kvalitetsutvecklingsarbete pågått i staden, vilket har bland annat inneburit att en *Stockholmsstandard för socialt fältarbete* har tagits fram och implementeras i stadsdelsförvaltningarnas fältverksamheter.

Förvaltningens bedömning är att trygghetsprogrammet tillsammans med nedan viktiga styrdokument skapar förutsättningar för ett systematiskt brottsförebyggande arbete med ett omfattande preventivt socialt arbete, riktade insatser och trygghetsskapande åtgärder.

- Stockholms stads strategi för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna ska dras in i kriminalitet,
- Stockholms stads riktlinjer mot våldsbejakande extremism,
- Stockholms stads program för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken samt
- Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende av relation,

Ytterligare ett exempel på ett nära sammankopplat styrdokument är samverkansöverenskommelsen mellan staden och Polisregion Stockholm. Överenskommelsen fastställer hur samverkan ska ske mellan organisationerna i det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet, i linje med metoder, arbetssätt och ramverk i föreliggande program vilket också skapar goda förutsättningar för ett framgångsrikt och effektivt arbete.

Sammanfattningsvis tillstyrker förvaltningen trygghetsprogrammet 2024-2027 och föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Stockholms stads trygghetsprogram 2024-2027

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2023-10-12
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2023-10-12